

УДК 347.4

DOI 10.36919/3041-1149(Print).3.2024.21-27

А. О. Недошовенко,

доктор філософії у галузі права,
юрист АО «Ел Сі Еф», докторант,

ПВНЗ «Європейський університет»

email: andrewnedoshovenko@gmail.com

ORCID ID 0000-0003-1453-572X

ОКРЕМІ ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНА ЗА СПАДКОВИМ ДОГОВОРОМ

Статтю присвячено окремим теоретико-практичним проблемам відчуження майна за спадковим договором, які є наслідком непоширеного застосування договірної конструкції спадкового договору в різних сферах і галузях діяльності суб'єктів цивільного права, недоліків нормативно-правових актів у сфері нотаріату, прогалин у цивільному законодавстві України, наявністю інституційних, адміністративно-публічних обмежень і проблем під час реалізації нотаріусами, державними реєстраторами, іншими суб'єктами державної реєстрації своїх повноважень та обов'язків при нотаріальному посвідченню, державній реєстрації у спадковому реєстрі спадкових договорів, а також здійснення та запровадження інших забезпечувальних, обмежувальних, адміністративних заходів, які пов'язані з укладанням і виконанням таких договорів, серед яких і накладення заборони відчуження майна, що є об'єктом спадкового договору.

Ключові слова: спадковий договір, відчуження майна, зобов'язальне право, договірне право, вчинення нотаріальних і реєстраційних дій.

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогодні серед цивілістів немає сумнівів про регулятивну функцію договору, який уже не розглядається лише як юридичний факт, що зумовлює встановлення, припинення або зміну цивільних прав та обов'язків, а займає самостійне місце серед елементів механізму правового регулювання цивільних правовідносин. Водночас окремі договірні конструкції досі залишаються малодослідженими чи породжують чимало питань у процесі правореалізації та правозастосування, серед яких і спадковий договір, щодо якого є питання щодо його місця у системі цивільного права, правову природу загалом та навіть доцільність існування цієї договірної конструкції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження, присвячені укладанню, зміні, виконанню, припиненню, а також іншим питанням, які пов'язані зі спадковими договорами в цивільному праві, здійснювали в своїх працях Є. О. Рябоконь, А. Б. Гриняк, Л. В. Красицька, Н. П. Шама, М. Кравчик, О. Тур, І. Самойлова, І. Чепис, Е. А. Писарева та ін. Більшість вказаних праць присвячені дослідженню загальних питань щодо правової природи, місця спадкового договору в системі цивільного права України, впливу іноземного права на впровадження цієї договірної конструкції в Україні тощо. Водночас у більшості існуючих праць малодослідженими залишаються особливості відчуження окремих видів майна за спадковим договором, проблеми, які виникають під час учинення нотаріальних і реєстраційних дій щодо спадкового договору, прогалини в нормах актів цивільного законодавства, які впливають на права, обов'язки й інтереси сторін спадкового договору.

Метою дослідження є вирішення окремих теоретико-практичних проблем відчуження майна за спадковим договором, виявлення та вирішення теоретичних і прикладних проблем правового регулювання реалізації, охорони та захисту прав сторін спадкового договору.

Виклад основного матеріалу. У цивілістичній доктрині неодноразово зверталася увага на те, що у вітчизняному законодавстві спадковий договір отримав своє відображення порівняно недавно. Це новий для нашої правової системи цивільно-правовий договір, оскільки він не був передбачений ні Цивільним кодексом УРСР 1922 р., ні Цивільним кодексом УРСР 1963 р., ні іншими законодавчими актами в галузі регулювання спадкових відносин [2, с. 67].

Водночас звертається увага на те, що застосування спадкового договору відбувалося ще до цього часу з поширенням 1811 року дії положень ЦК Австрії на території західноукраїнських земель, які перебували у складі Австрійської монархії аж до 1933 року, коли почав діяти польський кодекс зобов'язань. Відповідно до законодавства, яке було чинне в цей період, однією з підстав спадкування поряд із заповітом і законом був спадковий договір, але за умови укладення його між подружжям [4, с. 123].

На наше переконання, спадковий договір, який застосовувався, згідно з положеннями ЦК Австрії, впродовж вищевказаного періоду на території західноукраїнських земель, навряд чи можна назвати навіть приблизним аналогом сучасного спадкового договору, адже із зазначеного вище можна зробити висновок, що йшлося про спадковий договір як одну з підстав спадкування на рівні із заповітом.

Однак перехід майна від відчужувача до набувача на підставі спадкового договору не є окремим видом спадкування, а тому на відносини сторін не поширюються відповідні правила про спадкування, зокрема право на обов'язкову частку, про що зверталася увага як у судовій практиці, так і в юридичній доктрині [2, с. 68–69; 9].

Саме виникнення зобов'язальних правовідносин, а не правовідносин щодо спадкування, відсутність універсального правонаступництва в разі спадкового договору й зумовлює суттєву відмінність цієї договірної конструкції, що віднесена до поіменованих договорів у чинному Цивільному кодексі України від 16.01.2003 (далі – ЦК України) від тієї, що застосовувалася, згідно з положеннями Цивільного кодексу Австрії, на території західноукраїнських земель до 1933 року.

Чи не основною перевагою спадкового договору є те, що, на відміну від спадкоємців за заповітом та за законом, **набувач за спадковим договором не несе відповідальності за борги спадкодавця**. Крім того, важливо зазначити, що на відносини сторін спадкового договору не поширюється правило про обов'язкову частку в спадщині. Саме з цих причин вважається, що цей інструмент може стати найбільш дієвим під час передачі в спадок бізнес-активів [1].

Водночас відчуження майна за спадковим договором має чимало практичних проблем, одна з яких полягає в тому, що, незважаючи на відсутність у присвяченій спадковому договору главі 90 книги 6 ЦК України будь-яких обмежень щодо виду майна, яке може бути об'єктом спадкового договору, нормативно-правові акти у сфері нотаріату містять норми, які в переважній більшості стосуються саме об'єктів нерухомості.

Зокрема, відповідно до п. 8.2 глави 2 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 (далі – Порядок), спадкові договори, предметом яких є нерухоме майно, посвідчуються нотаріусом з дотриманням загальних правил посвідчення договорів відчуження [8].

Згідно з п. 8.4 глави 2 розділу II Порядку документ, що посвідчує право власності на майно, після його огляду нотаріусом повертається власнику майна (відчужувачу), а в тексті спадкового договору зазначаються назва цього документа, номер і дата його видачі та найменування юридичної особи, яка його видала. У разі коли посвідчення спадкового договору здійснюється на підставі відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, в тексті правочину зазначаються посилання на цей реєстр, номер і дата отримання інформації з нього. Якщо предметом спадкового договору є майно, право власності на яке підлягає державній реєстрації, нотаріус у тексті договору зазначає про потребу в реєстрації права власності в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно після смерті відчужувача (п. 8.5 глави 2 розділу II Порядку) [8].

У зв'язку з цим виникають питання у випадках, коли об'єктом спадкового договору не є нерухомим майном, адже буквальне тлумачення п. 8.4 глави 2 розділу II Порядку вказує на потребу в наданні нотаріусу документа, який посвідчує право власності на майно незалежно від виду майна, що є об'єктом спадкового договору, зокрема й щодо рухомого майна (наприклад, акти приймання-передачі у випадку часток у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, укладені й оформлені в центрах надання адміністративних послуг у присутності адміністраторів таких центрів, договори купівлі-продажу (міни, поставки), дарування транспортних засобів, а також інші договори, на підставі яких здійснюється набуття права власності на транспортний засіб тощо).

З іншого боку, відповідно до п. 8.9 глави 2 розділу II Порядку після смерті відчужувача нотаріусу повертається документ, який посвідчує право власності на нерухоме майно, що було предметом договору, крім випадків, передбачених пунктом 3 глави 7 розділу I цього Порядку, який приєднується до примірника спадкового договору, що зберігається у справах нотаріуса [8].

Як видно з цієї норми, вже йдеться про повернення документа, що посвідчує право власності лише на нерухоме майно, через що виникає логічне питання, чи потрібно після смерті відчужувача повертати такий документ, якщо об'єктом договору спадкування є рухоме майно для подальшого приєднання до примірника спадкового договору, що зберігається у справах нотаріуса, як це зазначено в п. 8.9 глави 2 розділу II Порядку. На наше переконання, під час формулювання норм, передбачених Порядком, були допущені помилки в юридичній техніці їх викладення, через що їх буквальне тлумачення призводить до колізій і прогалин.

Так, згідно з п. 8.2 глави 2 розділу II Порядку, що передусе аналізованим вище нормам спадкові, договори, предметом яких є нерухоме майно, посвідчуються нотаріусом з дотриманням *загальних правил посвідчення договорів відчуження* (курсив наш – А. Н.) [8].

У нормативно-правових актах у сфері нотаріату відсутні положення, які б прямо називалися загальними правилами, положеннями, вимогами посвідчення договорів відчуження. За допомогою логічного та системного способів тлумачення можна дійти висновку, що під «загальними правилами» посвідчення договорів відчуження йдеться про правила, передбачені ст. 55 Закону України від 02.09.1993 № 3425-XII «Про нотаріат» (далі – Закон) та пп. 1–2 глави 2 розділу II Порядку, адже саме ними передбачені одночасно найбільш загальні положення щодо посвідчення договорів відчуження, які не прив'язані до конкретних об'єктів (земельні ділянки, будівлі, об'єкти незавершеного будівництва тощо), деякі основні правила щодо посвідчення вказаних об'єктів, а також правила, які стосуються рухомого майна (зокрема, підпункт 2.2 пункту 2 глави 2 розділу II).

Нами не виключається наявність інших «загальних правил» посвідчення договорів відчуження, враховуючи відсутність такого критерію структурування нормативно-правових актів у сфері нотаріату й можливість віднесення певних правил до «загальних» лише за допомогою системного та логічного способів тлумачення норм права (зокрема, до таких правил можна віднести норми глави 1 розділу II Порядку «Основні правила посвідчення правочинів»). Водночас у частині загальних правил посвідчення саме договорів відчуження (а не будь-яких інших правочинів), вищезгадані правила, передбачені ст. 55 Закону та пп. 1–2 глави 2 розділу II Порядку, за змістом, призначенням і взаємозв'язком з іншими нормами найбільш підпадають під критерій загальних.

Правилами ст. 55 Закону та пп. 1–2 глави 2 розділу II Порядку також передбачено подання документів, що підтверджують право власності на майно, яке відчужується або заставляється (ч. 1 ст. 55 Закону, п. 1.1 глави 2 розділу II Порядку), що є цілком виправданим, враховуючи, що під час вчинення нотаріальних, реєстраційних та інших дій нотаріусами щодо відчуження майна останні перевіряють правовий режим майна, статус сторін, правомірність і можливість такого відчуження, розуміння суб'єктами правовідносин юридичних наслідків учинюваних ними правочинів тощо. Безумовно, в процесі посвідчення договорів, які передбачають розпорядження майном, зокрема за допомогою відчуження такого майна в майбутньому, нотаріус повинен впевнитися, що таке майно дійсно належить особі, яка ним розпоряджається.

Вказане відповідає і завданням нотаріату загалом, до яких належить стабільний розвиток практики належного застосування чинного законодавства, зокрема таких галузей права, як цивільного, сімейного, земельного тощо, законне та якісне здійснення нотаріальної діяльності, забезпечення прав, свобод людини й громадянина, їх охорона та захист, забезпечення охорони приватної власності, що формується як одне з основних конституційних прав громадян і організацій [5, с. 10].

Враховуючи вищевикладене, положення п. 8.4 глави 2 розділу II Порядку варто застосовувати й у тих випадках, коли об'єктом спадкового договору є рухоме та інше майно, а не лише у випадках з нерухомим майном, що відповідає як духу, так і букві нормативно-правових актів у сфері нотаріату. Водночас у п. 8.9 глави 2 розділу II Порядку необґрунтовано обмежено перелік майна, яке може бути об'єктом спадкового договору й за яким після смерті відчужувача

нотаріусу повертається документ, що посвідчує право власності на таке майно, адже в цьому пункті, на відміну від п. 8.4 глави 2 розділу II Порядку, вказано лише про нерухоме майно, що формально перешкоджає нотаріусу у виконанні обов'язку, передбаченого аналізованим п. 8.9 у тих випадках, коли спадковий договір укладено стосовно рухомого майна.

З метою усунення відповідної колізії, належного захисту й охорони прав та інтересів суб'єктів договірних правовідносин з відчуження майна, створення умов для виконання нотаріусами завдань нотаріату, пропонуємо внести зміни до п. 8.9 глави 2 розділу II Порядку та викласти в такій редакції: «Після смерті відчужувача нотаріусу повертається документ, який посвідчує право власності на майно, що було предметом договору, крім випадків, передбачених пунктом 3 глави 7 розділу I цього Порядку, який приєднується до примірника спадкового договору, що зберігається у справах нотаріуса».

Окремо варто звернути увагу й на інші проблеми, які виникають під час укладення спадкового договору щодо рухомого чи іншого майна, яке за своїм правовим режимом не належить до нерухомості. Так, у випадках коли об'єктом спадкового договору є частка в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю (далі – Частка), то виникає чимало питань, пов'язаних з учиненням подальших реєстраційних, нотаріальних дій після переходу права власності на Частку від відчужувача до набувача.

Так, загальновідомо, що стосовно Частки існують декілька видів прав як майнових, так і немайнових, а саме права на Частку (зокрема, право власності на Частку) та права з Частки, серед яких основним є право участі в товаристві (особисте немайнове право) [3, с. 29]. Корпоративні права набуває особа з моменту набуття права власності на Частку (акцію, пай або інший об'єкт цивільних прав, що засвідчує участь особи в юридичній особі) в статутному капіталі юридичної особи (ч. 2 ст. 96-1 ЦК України) [10].

Водночас, незважаючи на чітке вирішення законодавцем проблеми визначення моменту як набуття права власності на Частку, так і моменту набуття корпоративних прав, що впливають з Частки (щодо визначення моменту набуття вказаних прав у законодавстві та юридичній доктрині довгий час не було єдності й існувало чимало протилежних думок), для належної охорони прав та інтересів набувача Частки за спадковим і будь-яким іншим договором є також проведення державної реєстрації зміни складу учасників товариства у зв'язку з набуттям права на Частку, що також забезпечує правову визначеність, втілення легітимних очікувань суб'єктів правовідносин, що є складовими принципу верховенства права.

Вищевказане пов'язано з тим, що, згідно із ст. 10 Закону України від 15.05.2003 № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про реєстрацію), якщо документи та відомості, які підлягають внесенню до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр), внесені до нього, то такі документи й відомості вважаються достовірними та можуть бути використані у спорі з третьою особою. Якщо відомості, які підлягають внесенню до Єдиного державного реєстру, не внесені до нього, вони не можуть бути використані у спорі з третьою особою, крім випадків, коли третя особа знала або могла знати ці відомості [7].

Однак на практиці навіть немає чіткого розуміння щодо документів, які потрібно подати реєстратору або нотаріусу для проведення державної реєстрації зміни складу учасників товариства, якщо особа набула права власності на Частку на підставі спадкового договору. Зокрема, ч. 5 ст. 17 Закону про реєстрацію передбачено серед інших такі документи для проведення відповідної реєстраційної дії:

а) заява про вступ до товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю;

б) акт приймання-передачі Частки (частини Частки) в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю.

Інші документи, зазначені в переліку ч. 5 ст. 17 Закону про реєстрацію, не є релевантними для вчинення відповідної реєстраційної дії. Знову ж таки є сумніви, чи можливо подавати за спадковим договором заяву про вступ до товариства, адже така процедура вступу до товариства згадується лише у статті 23 вищезазначеного Закону та стосується виключно спадкоємців і

правонаступників учасника. Щодо подання акта приймання-передачі, виникає вищевказана проблема щодо неможливості підписання та нотаріального засвідчення підписів у такому акті через смерть відчужувача як сторони спадкового договору.

Зазначена проблема виникла через жорстке й обмежене правове регулювання правовідносин Законом про реєстрацію, а також через цілі цього Закону, адже визначення переліку заявників за реєстраційними діями, згідно із вказаними Законом і документами, які можуть подаватися для проведення певних реєстраційних дій за принципом *numerus clausus* (тобто за закритим (вичерпним) переліком підстав), обґрунтовується потребою в протидії та профілактиці зловживань і порушень, зокрема як «недружнього» поглинання компаній або встановлення контролю над їх майном у супереччя волі власників зазвичай за допомогою незаконних дій (наприклад, через підробку документів). Адже визначивши закритий перелік документів і коло заявників, які можуть звертатися до нотаріуса за вчиненням нотаріальних і реєстраційних дій, суттєво обмежують можливість звернення осіб із злочинним умислом, які можуть використовувати спірні та часто підроблені документи для досягнення злочинних цілей.

Водночас такий жорсткий та обмежений підхід до правового регулювання правовідносин, що виникають у сфері державної реєстрації, безумовно, призводить ще й до негативних наслідків як неврахування численних договірних конструкцій, юридичних фактів, підстав набуття права власності на майно та корпоративних прав, до яких належить і спадковий договір. Саме тому сторонам спадкового договору досить часто доводиться вдаватися до різних хитрощів з метою підлаштування під жорсткі вимоги Закону про реєстрацію, зокрема через укладання спадкового договору разом зі складанням акта приймання-передачі Частки до нього, який підписується сторонами з нотаріальним засвідченням підписів ще за життя відчужувача й зазначенням у такому акті відкладальної обставини (ст. 212 ЦК України), за якою такий акт набуває чинності, й перехід права власності на Частку відбудеться вже після смерті відчужувача (що відповідає вимогам і сутності спадкового договору). Отже, набувач як одна зі сторін спадкового договору зможе після настання факту смерті відчужувача звернутися до нотаріуса з таким актом, що формально відповідатиме вичерпному переліку документів, визначеному ч. 5 ст. 17 Закону про реєстрацію, з яким відповідні суб'єкти правовідносин можуть звернутися до реєстраторів, нотаріусів з метою вчинення необхідних реєстраційних дій.

Використання такого та інших імпровізованих механізмів досягнення законних цілей викликає неоднозначне сприйняття. З одного боку, йдеться про вирішення недоліків правового регулювання цивільних правовідносин, які усуваються не лише за допомогою ухвалення законодавцем нових цивільно-правових норм, але й засобом щодо вирішення не врегульованих питань на основі існуючого (чинного) права (*de lege lata*), зокрема за допомогою аналогії закону та права, добудови права судом, розширювального тлумачення існуючих норм, вирішення не врегульованих у законодавстві питань на основі домовленостей між безпосередніми учасниками договірних правовідносин за допомогою саморегулювання й автономного регулювання вказаних правовідносин, що здійснюється з боку самих сторін договору [6, с. 189–190].

З іншого боку, очевидними є факти наявності законодавчих перешкод як прогалин і колізій у правових нормах, які потребують системного підходу правотворця до врегулювання окремих питань відчуження майна за спадковим договором і подальшим учиненням пов'язаних з цим нотаріальних і реєстраційних дій з метою створення належних умов для реалізації, охорони й захисту законних прав та інтересів усіх сторін спадкового договору.

Висновки. Нормативно-правові акти у сфері нотаріату містять норми, які присвячені відчуженню майна за спадковим договором, однак у переважній більшості вказані норми стосуються лише нерухомого майна, тоді як щодо інших видів майна існує чимало колізій і прогалин, що негативно впливають на можливість отримання сторонами договору всіх благ, реалізації каузи спадкового договору та дотримання розумних очікувань набувача майна за цим договором. Правило щодо подання нотаріусу документів, які підтверджують право власності на майно, що відчужується за спадковим договором, а також поширення вказаного правила як щодо рухомого, так і нерухомого майна є цілком виправданим, відповідає завданням нотаріату та створює умови для захисту й реалізації прав та інтересів сторін договору.

Унаслідок обмеженого правового регулювання правовідносин Законом про реєстрацію за допомогою визначення переліку документів, які можуть подаватися для проведення певних реєстраційних дій за принципом *numerus clausus* (тобто за закритим (вичерпним) переліком підстав), створює додаткові умови захисту від неправомірних дій щодо незаконного відчуження окремих видів майна всупереч волі його власників, однак одночасно з цим суттєво та не виправдано обмежує можливість учинення реєстраційних дій у зв'язку з набуттям права власності на майно за спадковим та іншими видами договорів (особливо непоіменованих), які мають особливості та відмінності порівняно з класичними договорами купівлі-продажу майна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бізнес у спадок: особливості спадкування під час війни : вебсайт. URL : <https://esub.com/4-types-construction-contracts/> (дата звернення: 23.08.2024).
2. Гриняк А. Б. Дискусійні питання природи спадкового договору та його місця в системі цивільно-правових договорів. *Проблеми цивільного права і процесу* : тези доповідей учасників науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті О. А. Пушкіна, м. Харків, 19–20 травня 2017 р. С. 67–69. URL : http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/19-20_05_2017/pdf/14.pdf (дата звернення: 23.08.2024).
3. Іванюта Н. В., Колосов Р. В. Корпоративні права: дуалізм правової природи. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 27–34.
4. Кравчик М. Б. Особливості розвитку спадкового договору та вплив іноземного законодавства на його формування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4. С. 121–124.
5. Майкут Х. В. Нотаріат : курс лекцій. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
6. Недошовенко А. О. Укладання, зміна та розірвання договору будівельного підряду : дис. ... докт. філософії. Київ, 2021. 244 с.
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31. Стаття 263.
8. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 17.
9. Про судову практику у справах про спадкування : постанова Пленуму Верховного Суду від 30.05.2018 № 7. *Вісник Верховного суду України*. 2008. № 6. Ст. 37.
10. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Стаття 356.

REFERENCES

1. Biznes u spadok: osoblyvosti spadkuvannia pid chas viiny [Inherited business: peculiarities of inheritance during the war] : vebсайт. URL : <https://esub.com/4-types-construction-contracts/> (data zvernennia: 23.08.2024) [in Ukrainian].
2. Hryniak A. B. Dyskusiini pytannia pryrody spadkovoho dohovoru ta yoho mistisia v systemi tsyvilno-pravovykh dohovoriv [Debatable issues of the nature of the inheritance contract and its place in the system of civil law contracts]. *Problemy tsyvilnoho prava i protsesu* : tezy dopovidei uchashnykiv naukovy-praktychnoi konferentsii, prysviachenoi svitlii pamiati O. A. Pushkina, m. Kharkiv, 19–20 travnia 2017. P. 67–69. URL : http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/19-20_05_2017/pdf/14.pdf (data zvernennia: 23.08.2024) [in Ukrainian].
3. Ivaniuta N. V., Kolosov R. V. Korporatyvni prava: dualizm pravovoi pryrody [Corporate rights: dualism of legal nature]. *Pravo i suspilstvo*. 2020. № 6. P. 27–34 [in Ukrainian].
4. Kravchuk M. B. Osoblyvosti rozvytku spadkovoho dohovoru ta vplyv inozemnoho zakonodavstva na yoho formuvannia [Peculiarities of the development of the inheritance contract and the influence of foreign legislation on its formation]. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys*. 2019. № 4. P. 121–124 [in Ukrainian].
5. Maikut Kh. V. Notariat : kurs lektsii [Notary: a course of lectures]. Lviv : Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2012. 212 p. [in Ukrainian].

6. Nedoshovenko A. O. Ukladannia, zmina ta rozirvannia dohovoru budivelnogo pidriadu [Conclusion, change and termination of construction contract] : dys. ... dokt. filosofii. Kyiv, 2021. 244 p. [in Ukrainian].

7. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriiemtsiv ta hromadskykh formuvan [On state registration of legal entities, natural persons – entrepreneurs and public formations] : Zakon Ukrainy vid 15.05.2003 № 755-IV zi zminamy ta dopovnenniamy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 31. Statia 263 [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia Poriadku vchynennia notarialnykh dii notariusamy Ukrainy [On judicial practice in inheritance cases] : nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 22.02.2012 № 296/5. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2012. № 17 [in Ukrainian].

9. Pro sudovu praktyku u spravakh pro spadkuvannia [On judicial practice in inheritance cases] : postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu vid 30.05.2018 № 7. Visnyk Verkhovnoho sudu Ukrainy. 2008. № 6. P. 37 [in Ukrainian].

10. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV zi zminamy ta dopovnenniamy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40–44. Statia 356 [in Ukrainian].

A. O. Nedoshovenko. CERTAIN PRACTICAL PROBLEMS OF ALIENATION OF PROPERTY UNDER THE HEREDITARY CONTRACT

The article is devoted to certain theoretical and practical problems of alienation of property under an hereditary contract, which are a consequence of the uncommon application of the contractual structure of the hereditary contract in various spheres and branches of activities in which civil law subjects are involved, shortcomings of regulatory legal acts in the notary field, legal vacuum in the Ukrainian civil legislation, the existence of institutional, administrative and public restrictions and problems in the implementation by notaries, state registrars, other subjects of state registration of their authority and duties in notarial certification, state registration of hereditary contracts in the inheritance register, as well as the implementation and introduction of other protective, restrictive, administrative measures related to the conclusion and execution of such contracts, including the imposition of a ban on the alienation of property that is the object of an hereditary agreement.

Key words: hereditary contract, alienation of property, obligation law, contract law, execution of notarial and registration actions.

Стаття надійшла до редакції 2 вересня 2024 року